„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 119. у Новом Саду, у уторак 8. (20.) октобра 1896. Год. XII.

Позив на претплату.

Крајем прошлог месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који су се до краја септембра, односно на трећу четврт за „Браник“ претплатили.

Овим умољавамо исте наше претплатнике, да претплату благовремено понове, како уредно разашиљање листа не би запињало.

Цена „Бранику“ остаје стара. „Браник“ кошта:

На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године . 3 фор. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити и месечно. Месечно стаје „Браник“ 1 фор. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 2. (14.) октобра 1896.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Изборно кретање и српски бирачи.

Не сумњамо, да је проглас на српске бираче за угарски сабор, што су га издала оба крила српске опозиције, и који смо у прошлом броју нашега листа на првоме месту саопштили — био од повољна утиска на српски народ.

У истоме прогласу потанко је изнесено и мотивирано, зашто се српски бирачи не могу упуштати у изборну борбу, те се морају држати пасивитета, који је један део програма, што га је народносни конгрес лане у Будимпешти донео. Према свему ономе, што је у томе прогласу на српске бираче речено, не бисмо имали ни једне речи више о томе предмету писати, да не морамо оправдати, зашто смо из прва заталасали били јавно мњење у оном правцу, као да ће могуће бити, да Срби бирачи ступе у изборну борбу.

Од доба, како је тако звана пучка странка развила своју агитацију против владе угарске и владине странке, а не мање од када су и све мађарске опозиционе странке, а на име Угронова странка, жестоку борбу, као припрему за изборе започеле — морало се с основом надати, да садања угарска влада, да Банфијев кабинет неће моћи одолети тим разним и сложним нападајима мађарске опозиције. На име кад је било ради великога питања о квоти, да ће се угарски сабор распустити, држало се са основом, да нове изборе неће руководити кабинет Банфијев, већ да ће одступити и учинити места таковоме кабинету, који и ако не би изишао из редова опозиције, то би ипак опозицији наклоњенији био, бар у ономе правцу, што се у уставној земљи, по себи разуме, на име, да ће нов кабинет на високо држати начело слободних избора.

Неприродни одношаји у Угарској леже страном баш у том, што је начело слободе избора по све компромитовано, те према томе и само законодавно тело није израз воље народне у овој земљи. Што се немађарских народности тиче, то је начело слободе избора према њима давно и давно већ уништено. На жалост, док су разне мађарске владе према народностима слободу избора са свим поништиле, све странке мађарске опозиције то су свакој влади одобравале, шта више томе се и радовале. Али кад је почела мађарска влада онај поступак при изборима, који је годинама против немађарских народности употребљавала — употребљавати и против мађарске опозиције, ту је онда заболело.

Особито је безобзирна била влада против тако зване пучке странке. Та странка има за леђима моћно римокатоличко свештенство и католике Угарске, који већину Мађара сачињавају. Пучка странка најжешће се борила против такозваних црквено-политичких реформа, и ставила је на своју заставу, да хоће ревизију тих закона. Против те странке употребио је кабинет Банфијев сва могућа средства и при парцеларним изборима, док је још трајао угарски сабор, чињене су злоупотребе, као некад у панчевачком, уздинском и шајкашком изборном срезу против негдашњих народносних кандидата. Но што се овде тицало мађарске странке, то је било опште негодовање против Банфијева кабинета. После онога, што је пучка странка, Угронова, Апоњијева, што су све мађарске странке чиниле против Банфијева кабинета. држало се на сигурно, да ће тај кабинет пасти и да неће моћи руководити идуће изборе.

Овога пролећа састао се био одбор народноснога конгреса у Будимпешти, те после дугога саветовања, дошао је до закључка, да би се могло изнимице одступити од оне тачке програма народноснога конгреса, да се Румуни, Срби и Словаци у изборе не пуштају, у колико би било изгледа, да ће такова влада доћи на крмило, која ће слободу избора респектовати, те би се Румуни, Срби и Словаци према томе могли упустити у изборну борбу.

То је била претпоставка, на основу које смо желели заталасати јавно мњење у српских бирача, да ако би дошло до избора за угарски сабор, да буду приправни, и у тој претпоставци смо обележили своје становиште, на име, да Србин само као кандидат народносне странке ступити може. По томе је било искључено, да би Србин могао ступити као кандидат пучке, Угронове, Апоњијеве, а најмање владине странке. Што се тиче опозиционих странака, то није могло бити никада речи о томе, да се Срби бирачи прелију у бираче других, мађарских странака, већ се држало онога начела, да би народносна странка, као такова, могла правити изборне компромисе са постојећим мађарским опозиционим странкама, а претпостављало се, да ће мађарске опозицијоне странке такав компромис прихватити. Но ни ово се није могло остварити, јер ни пучка, ни Угронова странка нису хтеле признати народносну странку, као такову.

Према тим околностима, а особито што кабинет Банфијев није одступио, и што ће он руководити изборе, није било разлога одступити од оне тачке програма народносног конгреса, који је упућивао Румуне, Србе и Словаке на пасивитет.

Према томе, што је становништво Угарске, па што су и Срби у највећој мери незадовољни са данашњом владом, тешко је било прегорети, да се Срби не сложе са бирачима мађарских опозиција у намери, да сруше данашњу владу. Но ово је, када се подробно испита, само нека илузија, нека обмана. Према пресијама при изборима тешко је замислити, да би српски бирачи и удружени с мађарском опозицијом могли успети. Ово би могло бити при једном или другом избору, а при свима другим изборима, била би стара слика избора по диктату владину.

На име што се тиче Новог Сада, и ту би био избор врло проблематичан, баш да се и удруже Срби са мађарским опозиционим бирачима. Но и кад не би био проблематичан, ради локалних обзира Новога Сада не би се могло жртвовати начело пасивитета, које је живи протест против самовоље при изборима.

Но има једна важна околност, која није могла допустити, да се српски бирачи слију са бирачима мађарских опозиционих странака. Све досадање мађарске владе никада нису немађарским народностима замерале, ако се ове држе које од мађарских опозиционих странака, јер у томе је свака мађарска влада назирала, да се дотична народност одриче свога становишта, као немађарска народност, и да се прелива у мађарску опозицију. Кад би у Новом Саду и био изабран, помоћу српских гласова Гаврило Угрон, то би — по нашем мњењу — ово био највећи триумф мађарске државне идеје, јер Угрон преставља мађарску државну идеју у пуном обиму и у пуној снази. Кабинету Банфијеву није стало до једнога посланичког мандата, али му је стало до тога, да у средишту овостранога Српства буде изабран Мађар, ма и опозиционар, који репрезентује мађарску државну идеју. Па како би Нови Сад, који је негда бирао одличне Србе за своје посланике, изгледао, да изабере коренитог, тержекеш Мађара за посланика! Каково је у томе обзиру гледиште мађарске владе, видело се и пре две године, када је она Кошутова светковина баш у крајевима немађарских народности форсирана!

Оно, што су централни одбори оба крила српске народне опозиције у своме прогласу изрекла и изложила — држимо, да је прави израз струје у српскоме народу. Не сумњамо, да ће се српски народ радовати, што се оба крила српске опозиције сложила, да тој струји израза даду.

После тога прогласа сви српски бирачи могу бити на чисто за предстојећу изборну борбу. Срби бирачи не могу гласати, а морају сматрати оне Србе, који ступају као кандидати које мађарске странке, а тако исто и Србе бираче, који на њих гласају, да се ставили изван круга политичких тежња српскога народа.

Ми истина не можемо спречити, да ови

ЛИСТАК.

Хипнотизам.

У болници за душевне болести, која се недалеко од Цириха налази, сваке суботе после подне скупљају се клиничари старијих семестара, да присуствују предавањима директора тога завода, професора дра Форела, о начину лечења сугестијом.

У пространој дворани за музику пред слушаоцима намештено је у полукругу око двадесет угодних наслоњача и осим тога неколико дивана, који су за болеснике и болеснице одређени. Пошто је Форел ушао, они се појављују, људи с десна, жене с лева. Међу њима има и људи из Цириха и околине а и странаца. Више од половине већ је било хипнотисано; те ће и сада најпре хипнотисати. Чудна лакоћа, која је у томе, врло сугестивно утиче на новајлије. Ретко је потребно дуже време од једнога минута, за већину је довољан кратак поглед и благ позив да хипнотичним сном заспе. Кад су болесници нови, Форелу треба два пута или три пута више времена и труда него иначе.

Професор Форел је велика, занимљива личност; француски тип. На човека дубок утисак чини, врло је жив, али без афеката. Врло брзо говори. са непобитном али природном говорљивошћу. Осим тога страсно се заузима за уздржљивост као готово сви лекари за душевне болести, и бави се испитивањем мрави.

Форел је присталица теорије Нансијске школе о сугестији, која гласи: У функцијама, које од нервнога система зависе, ствара се ма каква промена изазивањем представе, да се та промена у томе тренутку догађа, да се већ догодила, или да ће се догодити, изазивање представе чини се простим тврђењем речима — сугестијом.

Сасвим противно теорији Шаркоа, не употребљавају се никакве спољашње процедуре, као сталан поглед на један светао предмет, мицање руку и т. д Овај начин не показује на себи никакву хипнозу, и кад је неко тим методом хипнотисан, он је хипнотисан не само процедуром, већ замишљеном представом да га та процедура мора успавати. Нити ту има воље хипнотизера, ни какве магнетске силе, која из њега излази — сваки разуман човек може хипнотисати — већ скупљиво сугестије. Наша осетљивост према њој већа је у сну него на јави, зато се пре свега на сан утиче. Али да смо у свако доба наклоњени сугестији,не може се спорити, свака заповест је сугестија. плач, смеј, зевање и т. д. сугестивно су заразни. Свака празноверица — а колико их има! — јесте једна особита аутосугестија. Познат је сугестивни утицај лекарске прогнозе на болесниково стање. А значајна и сасвим супротна општем мнењу је та чињеница, да се људи у нормалном стању готово сви без изузетка могу хипнотисати, док се хистерични — које обично сматрају за праве хипнотизерове објекте — врло тешко, а душевно оболели готово никако наговорити. То отуда долази, што ови други имају много аутосугестија, а ове су, као и душевне афекције, највећа препрека спољашњој сугестији.

На болесницима, који Форелу долазе да их он излечи од макакве муке, несанице. главобоље, морфинизма, пијанства, неправилнога рађања. рђавих навика и разних немира, хипноза редовно има успеха, јер је сваки највећом вољом прожман да га хипнотишу, и да се излечи. Ето, ту је један младић, кога Форел одвикава од грижења ноктију, тамо један човек, који не може да спава, и коме Форел пружа сугестијом сладак и дубок сан, једна женска, којој он лечи њен страх од брачне интимности, једна стара жена, чија главобоља у хипнози ишчезава. Разуме се да се постизава само неосетљивост извесних нерава. а органски бол уклонити се не може. И сомнабулизам се одлично лечи. Праве чаролије.

Једној девојци, која никако не може да спава, Форел, пошто ју је хипнотисао, вели: „Од сада ћете свакога вечера око 9 сати осетити неки тежак умор, отићи ћете у своју собу, из једне чаше, која ће вам крај кревета стајати, узећете гутљај воде, па ћете тада одмах заспати. Сваке ноћи спавајте дубоким сном до 7 сати изјутра. Ако би се ма каквим случајем преко ноћ пробудили, узмите опет гутљај воде, па затим одмах заспите. Пазите овако ћете радити“.

Форел метне чашу воде крај ње и позове је да се на тихо шуштање, које се три пута буде поновило, пробуди, да узме гутљај воде, и да одмах опет заспи. Затим три пута готово нечујно лупи прстом, болесница отвори очи, узме чашу, попије гутљај воде и тек што је чашу оставила на место, опет заспи. После хипнозе о свему томе она ништа више није знала. Ако се опет хипнотише, па јој се питања поставе, она све зна што треба да уради.

Изгледа, дакле, да се овде тиче некога несвесног латентног знања, неке слике сећања, која се кад затреба, појави. У хипнотичноме сну покретни као и осећајни нерви одмах извршују свако наговарање. Рука успаваногa стоји укрућена, кад му се рекне да је више не може, покретати, обрнуто може се постићи да се обе руке непрекидно мичу, на пример да се аутоматично једна око друге окреће, и да сваки напор за њихово умирење повећава обртање. Тај опит Форел често чини.

Ма какав осећај може се изазвати: „На левом вам је оку комарац, он вас уједа.“ Онај, кога се то тиче одмах развлачи лице и на ономе месту се чеше. Слепило, глухоћа, халуцинације, неразликовање боја, неосетљивост и т. д. лако се могу сугестијом постићи. Чудна је појава једне негативне халуцинације. Хипнотисаноме каже да неки предмет или личност за њега не постоји. Он о томе предмету ништа више не може ни чути, ни видети, ни осетити. Он свима чулима осећа, да тога предмета нема — саплиће се и пролази преко столице, која му је на пут стављена.

Веома значајан и занимљив је велики утицај на вољу, мишљење и свест. Ма која мисао може се некоме тако у главу улити, да он буде убеђен, да је мислио или радио сасвим самостално. У својој књизи „Der Hypnotismus“ Форел говори о разним, врло занимљивим, таквим случајевима. Једнога вредног и правнога кандидата довео је у дубоку хипнозу са потпуним губитком памћења. За време хипнозе заповедио

или они српски бирачи не оду на гласање, али можемо казати, да се тиме стављају изван круга родољубивих Срба.

Освећење зграде „Централног Кредитног Завода“.

Нови Сад, 7. октобра 1896.

Јуче је био један леп српски дан; славио се велики успех српски на материјалном пољу. Јуче у јутру свечано је освећена нова величанствена и велелепна кућа овдашњег централног кредитног завода, и данас је завод божјом помоћу у својој новој кући започео свој рад.

Јучерања светковина беше скромна па ипак величанствена, јер показује наш напредак на материјалном пољу. Кућа централног кредитног завода видљив је знак, колико тај завод напредује и јача, те тиме колико користи српскоме народу. С тога јучерашња светковина беше српска, а ми смо те худе среће, да ретко славимо успехе.

Кад је централни кредитни завод стао на сигурне ноге, он је помислио да себи зида кућу. „Моја кућа, моја слободица,“ вели наш народ. А кредитни завод је био околностима натеран, да тражи нов стан, јер се послови ширили, чиновници множили, па му је пређашњи стан био тесан.

Тако је управа дошла на мисао, да себи зида кућу, која је ове јесени довршена. Та кућа тако је сазидана да служи као украс Н. Сада. Нова кућа централног завода налази се у лебарској улици, на углу, који води у грчку улицу. Из далека се види и задивљује својом лепотом. Кућа је на један спрат, при земљи су локали за завод, а у првоме спрату су станови за издавање. Прозори су велики и високи, те се са сокака могу видити просторије завода. На првоме спрату налазе се два балкона; иначе је спољни украс леп али одмерен; нема никакве пренакићености. На крову смештено је једно кубе, на ком се налази Меркур, који стоји на једном глобусу, те просипа благо...

Али лепота ове куће тек се унутра види у свој својој пространости. Главни улазак се налази на ћошку. Неколико степеница воде у доста пространи вестибил. Одатле улазак води прво у канцеларију главног књиговође, за овим долази фишкалова, управитељева, чекаоница за чланове управе и главна дворана, у којој се држе седнице управног одбора. Собе су високе, простране, видне и елегантно намештене; свуд паркет и тапет; све је укусно и практично, елегантно и не сувише раскошно или пренакићено. Други улазак, десно води у фоаје, који особито пада у очи. Тај је тако пространи, да ти треба неко време док се разазнаш. Ту је смештена чекаоница за публику. Даље су удешени столови и ограде за чиновнике. То је удешено као у великим новчаним заводима и врло је занимљиво погледати. Изгледа ти као нека кошница, у којој раде вредне пчеле, а једна другој не смета; све иде као у једној добро удешеној машини. Поред тога смештена је тресорска соба, у којој се чува друштвена каса, која је нарочито за ту цел удешена и против ватре и против провале. У тој соби има оделења, па и појединци под својим кључем могу сместити свој иметак. Прозори и врата су сигурна, зидови дебели. Кредитни завод не мора се бојати никаквог Папакосте. Лево од тога налази се соба за малу цензуру. И све је то пуно светлости, која се одозго добија („Oberlicht.“) Кредитни завод има свој водовод, те је на више места уведено за прање руку. Наравно да је побринуто и за довољну светлост и ноћу.

У главној дворани је слика пређашњег председника Милоша Димитријевића, која је ванредно вештачки израђена. То је дело нашег чувеног сликара Уроша Предића.

Једном речи све је удешено сјајно дивно, с ретким укусом и опет је све удешено за удобност. То је права палата, с којом се овдашњи централни кредитни завод у истини подичити може.

И та велелепна кућа јуче је после службе освећена у присуству чланова управе, чиновника завода и одабране публике. Црквени чин извршио је овдашњи прота г. Милан Ћирић. После освећења присутна публика је угошћена. Председник завода др. Илија Вучетић узео је први реч и истакао је значај данашњег дана, па је наздравио ономе, који највише има заслуга за овај завод, те је тако напредовао; а то је управитељ Лаза Милошев. За тим је г. Л. Милошев наздравио председнику и члановима управе. За овим се ређаху здравице и то проти, чиновницима, архитекту, уредницима заводског листа и т. д.

Тако је ова светковина завршена далеко после 12 сати и сви се разишли у најлепшем задовољству.

Данас до подне је управни одбор имао свечану седницу, у којој је председник др. И. Вучетић, отворив седницу истакао овај значајан тренутак по завод, говорио је о јучерањој светковини; истакао је заслуге Лазе Милошева који је подигао завод; учинио је спомен пређашњем председнику Милошу Димитријевићу који је покренуо питање о зидању куће; истакао је велике заслуге првога председника Лазе Дунђерског и предложио је, да се и његова слика набави за главну дворану. Чланови управе с одушевљењем примили су говор председникових и закључено је, да се тај говор уведе у записник, а извод тог записка, да се достави госпођи удовој Милоша Димитријевића и г. Лази Дунђерском.

Српство у Н. Саду има једну лепу кућу, на коју може с поносом гледати, јер она означава његов напредак. Тај успех постигле су вредне руке, које су радиле у овом заводу. Највећа заслуга, што се овај завод толико уздигао за ово кратко време припада управитељу г. Лази Милошеву, а за тим савесним члановима управе. Умење, рад и савесност су подигли овај завод.

То је стара песма, која истина увек остаје нова и увек има вредности; само је људи често забораве.

—ћ.

Изборно кретање.

Јуче после подне био је у Николајевској порти „Збор Срба бирача.“ На том збору који је сазвао „Приређивачки одбор,“ председавао је г. Ђока Радовановић овдашњи адвокат, који је збор и отворио. Цел је збора била, да Срби бирачи обележе своје становиште. Г. Радовановић говорио је, да Срби бирачи треба из локалних потреба, да гласају на Угрона. Други нико није говорио. Но збор је решио, да се Срби имају приликом идућих избора строго придржавати пасивитета.

*

Зборови мађарских странака у Новом Саду. Овдашња мађарска независњачка странка је истакла била за свог кандидата Гаврила Угрона, који је јуче држао овде своју програмску беседу са балкона Дунђерсковог позоришта. Двориште пред позориштем било је пуно света, али већином небирача. Од Срба је дошло више њих, али више Угронове личности него његова програма ради. Збор је био заказан за 11 сахати, али је 11 сахати било већ прилично превалило, кад се појавио Угрон у пратњи овдашњих адвоката дра Немеша, А. Бале, Љ. Шлезака и Е. Гала. Угрон је наочит човек, те је то, као и његов стенторски глас повољно утицало на његове слушаоце. Говорио је ванредно ватрено и са живим гестом.

Одмах у почетку говора је изјавио, да није дошао у Нови Сад да лови мандат посланички, него да упозна овдашњи свет са независњачким идејама, од чијег остварења — вели — зависи једино спас Угарске. Напоменувши, како малим народима овде у Европи прети највећа опасност од германског и великог словенског елемента, вели, да све овдашње народности морају заједнички радити на томе, да одбију германско-руску инвазију, која нам прети. „Но та слога и споразум не може се постићи на тај начин, да се једно племе, које је позвано, да влада у овој домовини, одрекне своје независности; овде је мађарска држава, и ту Мађари нека развијају своју државу, а Србин може своју засебну државу имати само у Србији, Румун само у Румунији. Мађарска политика иде за тим, да ову државу оснажи, и Срби, Румуни, Словаци треба у свом интересу да потпомажу ту политику, јер што је самосталнија и јача Угарска, тим је и њихов опстанак сигурнији; што је мађарско племе слободније, тиме ће оно више моћи штитити народности у Угарској.“

После тога је Угрон говорио, како његова и његове странке политика иде за тим да поправи оно очајно економско стање, у које је Угарска дошла несмишљеном политиком владе и либералног режима; како иде за тим, да Угарска добије самосталан ђумрук, да се у спољном заступању боље изрази државоправни положај Угарске, да се оснује самостална народна банка и, — што је нарочито нагласио — да се створи војска, у којој ће мађарски дух бити јак. „Ми имамо т. зв. заједничку војску — вели — али то није војска Аустрије ни Угарске, већ је то војска династијина.“ Затим је уз одобравање оних доле у авлији очитао буквицу Аустрији, која својим индустријским производима поплављује Угарску и не да рукотворинама из Угарске да дођу до цене. Штетни трговински уговори, што их је либерална влада склопила, туку у главу Угарску, и наши економи не могу да се помажу. „Аустрија нас сматра за кравумузару.“ (Смех.)

О потреби слоге и једнакости међу народностима Угарске Угрон је кроз читав свој говор, који је трајао три четврти сахата лепо говорио, да је чисто необично било чути то из његових уста, кад је иначе увек био против народности. Биће, да је с тога тако говорио, што је мислио, да ће тиме придобити овдашње Србе. Криви владу, што је разним повредама изазвала мржњу немађарских народности против Мађара и што је злосретним црквено-политичним реформама пореметила мир у земљи и распалила верску мржњу. „Влада и либерални систем у Угарској дотерали су дотле, да смо ми Мађари изгубили симпатије целог образованог света, да се сви окренули против нас, да смо извикани као отмичари туђе слободе и угњетачи немађарских народности!“

Говорећи о народносном питању, изјавио је Угрон, да ће на његову решењу радити тиме, што ће увек тражити, да се народносни закон од год. 1868. дословце извршује. Позивајући се на изреку једног француског писца, да су бирачи највише криви, ако је која влада рђава, не одобрава пасивитет Срба бирача, већ их позива да и они врше своје уставно право. Нову идеју је изнео Угрон у погледу верске автономије: да се створи један закон, који ће све верске автономије гарантовати, па онда кад влада стане газити автономију једне вероисповести, друга се вероисповест неће скрштених руку смејати, него ће и она морати бити солидарна у одбрани од повреда.

Угрон вели, да његова странка тежи за тим, да мађарски народ изведе на просветни нивô, на ком стоје западни народи, па ће онда немађарске народности моћи узимати себи од мађарске културе, а неће стојати под културним утицајем са стране, нарочито из Русије. „Под крилима мађарске културе моћи ће се свака народност у Угарској слободно развијати у својој народној индивидуалности, ако су на пр. овдашњи Срби културно надмоћнији од оних у краљевини, онда утицај оданде не може завести наше Србе. Тако ће с Мађарима чинити једну јаку заједницу, која ће бити кадра одолети Русији, која све нас хоће да прогута.“

Те речи Угронове пропраћене су с бурним „éljen!“, а један Србин, — ал' само један — познат Русофоб, узвикну осим свију:

му је да се, пошто се пробуди, обрати присутноме колеги Д., да га за име и народност запита, као и то, да-ли се већ бавио хипнотисањем. Тако се и догоди. Кад су га доцније питали да ли је из својих побуда, својевољно, управио она питања господину Д., кандидат се зачудио и рекао да јесте.

Илузија слободне воље таквим хипнотичним опитима сасвим је објашњена. Ми можемо чинити што хоћемо, али не можемо хтети оно што хоћемо. Воља, која излази као слободна и субјективна, ипак је према нечем објективна.

За време хипнозе веза мисли у неколико је фантастична, и човек је у стању, које личи на сан. Чело хипнотисаногa потпуно је инструменат хипнотизера, који у њему но вољи може изазвати бол или задовољство, целу скалу разних осећања. Као и у природном сну, супротне представе могу доћи једна за другом. Као што се у сну може бити лењ, пун moral insanity — најбољи човек може у сну красти, убијати и т. д. не осећајући никакво кајање — исто тако хипнотисани слуша сваку заповест, ма како она била смешна, противна његовим навикама, бесмислена, немогућа или злочиначка. Сугестији је отворена огромна перспектива. Етичке мâне могу бити педагошком сугестијом уклоњене; лицима, која немају јаку вољу, може се њихова отпорна снага оснажити.

Али за друге, практичне смерове може се сугестија употребити. Форел већ неколико година хипнотише своје чуваре. Он је тиме постигао, да се они из сна буде само на ларму и шушањ онога кога чувају, а да иначе најдубљим сном спавају. То је корисно средство против њиховог умора.

Седнице у Фореловом заводу трају 1—2 сахата. Кад се сви болесници успавају, њихово је лице мирно. Ако је ко год у сну узбуђен, неколико речи довољно је, да им израз лица буде ведар, а сан миран. Кад извесно време прође, Форел их све пробуди ма каквим звуком. Он на пример рекне: „Кад три пута лупнем по столу сви ћете се пробудити.“ Спавачи, који су пре тога непомични и мирни били, на тај његов знак одмах се буде, зачуђено гледају и очи трљају.

В.

Тракиске бајке

од Георгиоса М. Бизиеноса*)

I.

Слепи миш.

До јуче још слепи миш био је са свим обичан миш, с репом, као и сваки миш, а од куд му данас крила?

Он је био ушао у цркву и у углу олтара нашао парче нафоре са знаком часног крста. У смерности и страхопоштовању према тој светињи он јој се полако приближи и подиже је са земље.

Таква смерност и такво осећање дадоше му крила, која га, ето, узносе небу.

II.

Мрав.

Сви сељаци сеју и залевају, жању и вршу земаљске плодове. А за све што им земља да, било то много или мало, они благодаре Богу из свег срца. Они од сваке жетве остављају понешто у пољу, да би и убоги имали свој део.

Само се један не труди. Он не сеје а хтео би да жање. Па и за оно, што земља да без његовог рада, он не благодари, он не хвали Бога. Напротив, он је таква хала, да краде и оно, што други добри људи остављају за убоге.

Види једном то Господ, па види и други пут. Његовом великом створу не доликује и један тако лењ и крадљив сељак. За то му он, једнога дана, одузе разум и душу, и претвори га у мрава.

Место ране њему од тада служи само оно зрневље остављено убогима. Али, и ако је страховито био кажњен он опет и даље краде.

III.

Планине и таласи.

Тек што су створени, море и копно завадише се о првенство.

— Покори ми се, копно, мени, твоме брату, јер сам старија и силнија од тебе, и ред је да ме слушаш — рече море.

— Покори се ти мени! рече копно. — Зар сам ја слабији од тебе? Ја сам произвео толику децу, а ти само воду.

Тада се окрете море и повика својој деци:

— Устаните, ви таласи, дижите се! Зар не чусте како је наружен ваш отац.

И у том тренутку, и са свом силом, таласи се дигоше у висину: они су се борили за заједничку ствар и пружише руке један другом да се склопе и утопе копно.

Али то не хтеде Господ. Зато он посеја међу њима завист, и док су једни таласи ударали о копно, други су бегали одатле.

Али сад повика Копно, и од равница се створише брегови. „Удрите на таласе децо, и потисните море у унутрашњост земље.

И брегови се подигоше, ужасне стене, као аждаје и јурнуше према мору, да му униште и последњу кап.

Али то не хтеде Господ. За то он њихову мајку, земљу, уби муњом, а брегове, који су кретали, укочи страх, те осташе у данашњем облику.

У тај мах таласи с огромном тутњавом хтедоше прекршити и поплавити земљу, али таман један пође, а други побегне. Тако исто би и планине хтеле да опколе таласе, као зејтин у стаклету, али не могу да се макну, јер тако хоће Господ.

---

*) Георгиос М. Бизиенос је врло популаран лирски песник у Грчкој. Родио се 1854. године у месту Бизис, у Тракији, где му је отац пекао креч и правио угаљ. Кад му је било три године, умре му отац, а кад му је било девет година докотура се као сироче у Цариград и ступи у службу, као шегрт у некога кројача. Овај, видећи дечка врло бистра и окретна, не хтедне га учити занату, већ га пошље у школу о свом трошку. Кад му овај меценат умре, Георгиос ступи у никозиску гимназију на Кипру, да служи као момак и да учи. Ту је провео четири године, изучивши нарочито старо грчки. Професори а и један случај помогоше му да буде примљен у богословску академију на острву Калки, а пошто он својим стиховима заинтересује грчког песника Елијаса Тандалидеса, и овај изда његову збирку лирских „Покушаја“, буде му отворена кућа грчко родољуба и милијунара у Цариграду сад пок. Георгиоса Зарифи, који га, ради образовања и школовања пошље у иностранство. Тако је Бизиенос учио у Гетингену, Лајпцигу и Берлину, па за тим опет у Гетингену, где се јако зближио с Херманом Лоцеом. За тим је положио докторат с тезом: „О философији пога код Платона.“ — Бизиенос је изречно лирски песник, али је написао и један епос и једну новелу. За светску књижевност имају значаја његови записи тракиских сказака и бајака. Он их је, само у стиховима, записивао онако, како му их је причала његова мајка.

— Úgy van! Helyes!

Пошто је Угрон говорио још о квоти и расправу око ње назвао излишном и смешном, јер има врло просто решење: да Аустрија газдује за себе, а Угарска за себе; па пошто је изјавио на велико задовољство у великом броју присутних негласача, да ће бити за уважање општег права гласања, тако да место 800.000 људи у Угарској гласају њих 4.000,000, — завршио је апотеозом слободне и независне Угарске.

После Угрона говорио је неки др. Хуго Брајер, „Мађар немачкога језика.“ Он је требао да Угронове речи протумачи на немачком језику, али је он врло рђаво решио свој задатак, јер је својим несланим вицевима покварио цео утисак Угронова говора. Пошто је Брајер завршио, нашао је за потребно и др. Немеш, председник овдашње мађарске независњачке странке, да проговори. Викао је ужасно, али ничега стварног није рекао. Збор се затим разишао.

Овдашњи „фигетленшеговци“ су натрчали с кандидацијом Угроновом, јер се надали да ће Срби гласати на Угрона, али како су Срби закључили, да не гласају ни на једног мађарског кандидата, то се и нада овдашњих мађарских опозиционара изјаловила, те је Угрон одступио од кандидације и још синоћ отпутовао из Новог Сада. Тако ће у Новом Саду бити само један, и то владин званичан кандидат Јулије Рохоњи.

Владина странка држала је јуче после подне збор у дворници код „Јелисавете.“ Накупило се и наврбовало се много њих, али од Срба нико није био присутан. Да би се показало, како су на збору бајаги све народности заступљене, најмљени кортеши су викали поред „éljen“ још и „живио!“ и „hoch“ — како им је кад требало. С великом помпом увели су Рохоњија у дворницу, али говор Рохоњијев није баш све задовољио. Говорио је врло млитаво, тако да су му често довикивали: „Гласније!“ По себи се разуме да је у звезде ковао владу и њено газдовање, али кад је дошао на квоту, ту се очигледно збунио. Држао је читаво предавање о квоти, али то није ни десети део његових слушалаца разумео, нестрпељиво се чекало само то, хоће-ли г. кандидат бити за подизање квоте или не. Жамор негодовања прошао је кроз стражње редове слушалаца, кад је Рохоњи индиректно сасвим признао, да ће мађарска влада подићи квоту, али тај жамор брзо буде угушен „иљен“-има „званично“ одушевљених предњих редова, који се искупили око жупана Флата.

О народностима је Рохоњи врло мало говорио; рекао је само толико: да своје суграђане српске народности уверава, да ће праведне захтеве њихове увек не само потпомагати, него ако устреба, и бранити.

Свој говор је Рохоњи укратко протумачио и немачки, па се онда збор овдашње владине странке разишао; неки одоше кући, а већина њих на — паприкаш.

*

Пишу нам из **Ст. Футога:** Вредно је, да српска читалачка публика види, како и на који начин се овде ради за бившег посланика Ивановића, кога је српски народ из хиљаду грла проклео на сјајном и величанственом збору у Ср. Карловци, за то, што је гласао за црквр. реформе и тиме издао цркву своју и народ свој.

Када је Ивановић пре два месеца онако „сјајно“ у Футогу дочекан, уплашише се овдашње владине присталице, видевши какво је расположење у народу, те су почели тражити начина, да ипак задобију бираче за Ивановића. Наиме Ст.-Футожани су имали више од 100 година право на слободан превоз преко у своје винограде. Но пре две године изгубише они то своје право из разлога, што га политична општина по закону није у своје време пријавити и укњижити дала. Тога ради обратило се наше општ. представништво пре 8 месеци на г. Ивановића, као свог посланика, да поради код министарства, не би-ли Ст.-Футожани опет добили своје право; и он брзојавно одговори своме зету г. Илићу, да је та ствар изгубљена и да се ни на који начин не може више добити.

Наједаред пре недељу дана почеше владине пришипетље трубити, да је Ивановић превоз добио и на тај начин почеше за њега кортешовати, знајући, да ће наш народ за превоз све учинити.

У суботу 5. (17.) окт. сазваше конференцију за 7 сати у вече, разгласивши, да ће се тога дана наша ствар у Пешти решити. И одиста пред вече стигоше два телеграма, да је превоз добивен. На конференцији прочиташе телеграме, изабраше 16 бирача, који ће сутра дан истаћи у Кулпину Ивановића за посланичког кандидата, и сад наста пијанка и теревенка.

Како је у истини наша ствар решена и да-ли је решена, то дабогме не може се још знати, док се о том званично не извести политична општина и ја за извесно држим, да онако право, као што смо имали, никада добити нећемо, него држим, да је то само последњи фишек, да би се бирачи задобили и ништа више, — што им је на жалост и испало за руком.

Но вредно је овом приликом споменути, да је у друштву нашег бележника — као званичног владиног апарата, — отишао у Кулпин, да истакне Ивановића за кандидата и један овдашњи Србин, који је пре три године био председник српског народног радикалног збора у Силбашу.

Видећи, каква се све средства употребљавају, сазове наш парох г. Петар Костић и учитељ Коста Шијачки бирачку конференцију за недељу 6. (18.) окт. у 2. сата по подне, да на истој обавесте Србе бираче о правом стању ствари, те да их уједно посаветују, да се не дају обмањивати ни заваравати, те да не верују никаквим смицалицама и разним обећањима, но да поред свега тога, — и ако је превоз добивен, — никако не даду свој глас ономе човеку, који је подвргнут народном проклетству.

Речену конференцију пријавили су писмено политичној општини г. г. Костић и Шијачки у суботу у 11 сати пре подне.

Па шта би? У недељу, у 8 сати ујутру, позове бележник оба господина у општинску кућу, те им саопшти допис г. Михајловића солгабирова, да речену конференцију **забрањује** из разлога, што г. г. пријављивачи нису рекли у пријави, ко прима личну одговорност за мир и ред на збору?!

Држим, да је сваком човеку јасно, да је онај, који пријављује писмено конференцију, одговоран за све; јест, то је сваком јасно, само нашем г. солгабирову није. Зове-ли се то толико викана слобода у Угарској?? Па још у свештенику и учитељу нема довољно гаранције? Заиста жалосно и срамно!!!

Но баш због ових насиља надамо се, да већина Срба бирача неће дати свој глас на такога Србина, као што је Ивановић, него ће умети очувати неокаљан свој српски образ.

Политички преглед.

— **Србија.** За скупштину, која се сада састаје, именовани су краљевским указом од 30. септембра за владине посланике: Петар Ђелић, судија касационог суда; Ник. Стевановић, инспектор министарства унутрашњих дела; Лазар Ж. Петровић, члан главне контроле; Милан Антић, начелник министарства народне привреде; Милан Милетић, председник неготинског првостепеног суда; Драгиша С. Милутиновић, проф. В. Школе; Миленко Марковић, референт у министарству просвете; Радоје Димитријевић, свештеник из Барича, Михајло Самуровић, трговац из Шапца. —

Народна скупштина се састала 5. (17.) о. м., па је одмах изабрала верификациони одбор, па се после приступило избору председништва и отварању скупштине.

— **Русија и енглеске понуде.** У своје доба изненадило је политички свет писање неких енглеских листова, који су на тај начин хтели да се постигне споразум и мир међу Русијом и Енглеском, што би Енглеска допустила да Русија заузме Цариград. На те енглеске понуде одговара „Новое Время“ овако: „Неки енглески листови у тренутку великодушности нуде нам са правом британском мајестетичношћу Цариград, као да је тај град енглеска својина. Да се може заузети Цариград требало би пре Турској свакако објавити рат и опет све терете тога рата са свима његовим последицама узети на себе. Русија међутим жели мир а не рат и још нису исцрпљена сва умерена средства, да се тај мир постигне. Ми још увек држимо, да ће одлучни поступак наших дипломата у Цариграду, помоћу Француске, и без проливања крви заштитити Јермене и друге турске Хришћане од понављања оних грозота, које су Мухамеданци извршили. За то је само потребно, да се без оклевања и у пуној мери изврше под контролом руских дипломата оне реформе, које су условљене у уговору од Сан-Стефана. Ако се Енглеска, са Маркизом Солзберијем на челу, у то не меша, она ће боље, него би то могле икакве речи, показати, да је вољна своју политику у Турској променити и у њу уложити више човекољубља.“

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 7. октобра. 1896.

— **Избор забавиље.** У јучерањој својој седници обавила је Задруга Српкиња Новосаткиња избор забавиље на овдашњем срп. вероисповедном забавишту. Изабрана је гђца К. Максимовићева са 10 гласова већине.

— **Српски новчани завод у Вршцу.** У Вршцу је састављен одбор за оснивање српске задруге за међусобно помагање и штедњу. Одбор, коме на челу стоји г. Ђура Цвејић, издао је позив на Србе у Вршцу и околици, да уписују честице у ту задругу, која би потпомагала стање српског становништва. Задруга ће почети радити почетком 1897. г. — Желимо јој срећан и беритетан рад!

— **Венчање.** У четвртак венчао се наш млади пријатељ др. Лаза Ненадовић, лечник у Долову, са г-ђцом Машом, ћерком руског проте у Будиму, Т. Кардасевића. Сватови се одвезли у руску капелу у Ирми (Üröm), где је младенце венчао руски прота из Беча Николајевски уз асистенцију два ђакона. Кумовали су руски генерални конзул у Будимпешти Базили и управитељ Текелијанума посланик Ст. В. Поповић.

— **Нов лист.** Од 1. (13.) октобра почео је под уредништвом штампара Николе М. Косанића у Панчеву излазити нов лист под насловом „Грађанин.“ Лист ће заступати све оно, што засеца у наш автономни живот, нашу цркву и школу, и наш народни напредак на просветном и привредном пољу, а чуваће се — вели — пажљиво задевице и беспредметне полемике. Лист ће излазити сваке суботе на целом табаку, а цена ће му бити: на целу годину 4 фор., на пô године 2 фор., а до краја ове године цена му је 1 фор.

— **Поклон кнезу Николи од султана.** Страни листови јављају, да је султан Абдул-Хамид поклонио црногорском кнезу Николи један велики ратни парни брод.

Новости са стране.

— **Провала облака.** У Приморју беснио је ових дана јак ветар, чији се окрајци и код нас јако осетили. Уз то је на више места у Приморју било провале облака, која је начинила много штете. У Трсту је провала облака била страшна, а и у околици је много квара нанела. Потоци, који засвођени теку кроз Трст, набујали су и провалили су свод, тако да су поплавили улице. Највећу је штету нанела вода у стоваришту велетржаца и индустријалаца. — Из Задра јављају, да је и тамо у околици било провале облака. У Трсту је вода срушила једну кућу, којом је приликом једна жена повређена.

— **Успомена на Севастопољ.** У „С-Петербуршким Вједомосћима“ износи један севастопољски ветеран своје успомене на Французе у кримској војни. Кад год би после нападаја од стране Француза, или после испада Руса из шанчева, остало на пољу много рањеника и мртвих, повукле би обе војске неутралну линију, како би обе стране могле покупити своје рањене и мртве војнике. Са обе стране линије искупили би се војници и официри, па како се то понављало скоро сваких 14 дана, официри се већ познали, спријатељили и руковали се. „Штета, што ми Французи војујемо против Руса“, говорили су, „али све је то нарадила само Енглеска! Ми би требало заједно да се боримо“. Стари Севастопољац овако карактерише савезничку војску: Французи су били први, њима су помагали Енглези, Турци су радили тешке ручне послове а Италијанци су били — мува на воловском рогу.

— **Новачење за војску у Русији.** За овогодишње новачење пописано је у Русији 945.746 младића, који су достигли потребне године. Од тога 203.645 момака ужива олакшице у војничкој служби, а од осталих има се узети у новаке 279.000 момака. Осим тога уређено становништво на Тереку, у кубанској и закавкаској покрајини има иставити 3400 момака, јер се прописи за свеопшту војничку дужност не односе на уређенике у поменутим покрајинама.

— **Француска омладина против алкохолизма.** Алкохолна пића нису била никоме од користи, него на штету, па разуме се и младим људима. Омладина француска увиђајући, да јој алкохол убија и здравље и морал и све, тргла се натраг и хоће да стане на пут тој зарази, која је почела све јачи корен пуштати у француско друштво. У тој цељи основали су „друштво умерености француске омладине“ (Association de la jeunesse française temperente). Ево неких тачака из статута тога друштва: 1.) Друштво има сврху: упознати омладину с опасностима, које носи собом алкохолизам; подржавати младе људе у правилима умерености и хигијене, када приме савет; пружити својим члановима здраве и наравствене забаве у границама, које допушта закон, и према средствима, којима располажу; бити на руци својим члановима, да се користе свима наравственим и материјалним преимућствима, какова им само може пружити; помагати их у савлађивању препрека, на које могу наићи у почетку своје каријере. Друштвени чланови се не смеју упуштати ни у какове препирке и акцију политичке природе. 2.) Ко хоће да буде редован члан друштва не сме имати мање од једанаест нити више од двадесет година и мора за то имати дозволу од родитеља, тутора или лица, која замењују њихово место. Осим тога сваки се члан обвезује, да неће пити никакова пића, осим у време болести и то према лечничком пропису. За нове чланове та обвеза вреди за шест месеци, а за тим се она периодички понавља сваке године неколико пута. 3.) Прави чланови се морају без икаквог изговора подврћи лечничкој контроли, чија је сврха пажња о употреби алкохола. Погодбе лечничке контроле одређује административни савет.

Тако француска омладина.

— † **Генерал Троши.** У Туру умрло је генерал Троши. После првих несрећних битака у рату г. 1870—1871. поставио га је Наполеон III. за гувернера Париза, те је онда после Седана ступио на чело владе за одбрану земље и примио је команду над војском, која је била скупљена у Паризу. Он је чинио шта је могао, али није могао да спасе престоницу. 8. јануара 1871. предао је команду генералу Виноа, но остао је председник владе док није изабран Тјер за председника републике. Год. 1873. одрекао се мандата народног посланика и од онда је живео повучен у својем родном месту у департману Морбихам. Доживео је 81. годину.

— **Укор краљици.** Недавно славила је енглеска краљица Викторија навршену шесету годину свога краљевања. Из те прославе саопштава један енглески лист занимљиву епизоду. У дворском парку познала се краљица са малом ћерком једне своје дворске госпође. Мала девојчица својим лепим и пристојним понашањем толико је задобила за се милошту старе краљице, да је ова позвала на обед. За столом се дете понашало с елеганцијом уобичајеном у енглеским господским кућама и без сваке замерке служила се јелима. Кад изнесоше пилеће печење, краљица ради удобности узе прстима један батак и тако га принесе устима. Девојчица избечи очи од чуда, да се у тако отмену друштву неко нашао, те се усудио узети батак прстима, не служећи се прибором за јело. У родитељској господској кући девојчица тако што никад није видела. Па и не остаде при том, него попрети краљици прстом и велегласно јој замери ту непријатност. Остали дворани за столом ужасну се на ту продрзљиву критику мале девојчице. Али краљица се слатко насмеја на примедбу мале етикетске даме, па весела настави и даље јести батак, држећи га прстима.

— **Хришћанска султанија.** Невероватну, али особито интересантну вест је донео лист „Франкфуртер Цајтунг.“ По тој вести је султан решио, да тако осигура наследство престола у правој линији, да престолонаследник увек буде најстарији син султанов. Принцу Селиму, најстаријем сину и престолонаследнику садањег султана турског, траже невесту међу ћеркама европских хришћанских владара, па су већ нашли престолонаследнику будућу супругу на баварском двору, и то у особи баварске принцезе Аделгунде. „Фр. Цт.“ пише, да је баварски министар Кралсхајм сретно вршио ствар са удадбом принцезе за турског престолонаследника. Утаначили су, ако престолонаследник из тог брака узима деце, да прворођено буде у Исламу, а остала деца да буду хришћанске вере.

— **Етикеција.** Пошто се ми Срби баш не одликујемо знањем реда и понашања у друштву, то сматрамо да неће бити на одмет, да овда онда покажемо како то бива у другом свету, а нарочито у Француској. Правила за друштвену етикету у данашњој француској републици сведена су службено у један записник, који је учтивим речима препоручен председн. дома на височајшију пажњу, а онда министрима, главним кметовима великих вароши и другим виђеним личностима. Из ових службених правила може да се добије појам о пристојности и учтивости, једном речи о етикети у друштву, каква данас влада у Француској. Речени записник допушта само према женама ову учтиву фразу: Милостива, част ми је назвати се ваш најпонизнији слуга. Француска учтивост изискује, да смо спрам свакога благи и предусретљиви; да спрам виших од нас нисмо ни сувише укочени, и сувише понизни, а спрам нижих од нас да не показујемо своју надмоћност, али да с њима нисмо ни сувише својски. Што се тиче употребе ти, ствар је у Француза спорна. Они и богу кажу

ви у оченашу. Отмени муж и жена говоре ти једно другом у четири ока, али пред трећим ретко ће кад једно другом казати ти. У опште Французи ће врло ретко казати једно другом ти. Што се тиче поздрава, ту су Французи учтиви нарочито према женскињу. Велики њихов краљ Луј XIV. скинуо би шешир кад би прошао и поред дворске слушкиње. У париском господском клубу (Joskey Club) решено је једногласно, да ће без сваке сумње, онај поздравити другога, који је изображенији. Дакле мимо службене односе нема правила, ко ће први да се јави, ко ће први да поздрави. Високо изображен, истински отмен човек неће оклевати да се први јави, а само какав парвени човек, који се нагло обогатио, или је неочекивано авансовао, предомишљаће се, да он први кога поздрави.

НОВИЈЕ.

Београд, 6. октобра. Краљ Александар неће ове године путовати на Цетиње, јер је кнез Никола сад јако заузет удадбом своје ћери. Посета краљева на Цетиње биће по свој прилици на пролеће или на лето. — Овдашњи руски посланик барон Розен биће наскоро опозван одавде и добиће друго определење.

Цетиње, 6. октобра. Синоћ је приређен у кнежеву конаку велики дипломатски ручак. Варош беше окићена заставама.

Париз, 6. октобра. Затупничка комора и сенат састаће се 15. (27.) о. м.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

Силађ-Шомљо, 7. октобра. Министар-председник Банфи стигао је јуче овамо, и проглашен је за посланичког кандидата. Банфи је држао говор и рекао је, да Угарска није у стању узети на себе више трошка, него што може поднети, а што није дужна узети на себе. С тога је захтев Аустрије у питању о квоти неправедан, немотивисан и без основа. Тај захтев се не може испунити. Преговори о поравнању још нису завршени, нити има дефинитивна резултата. Прекинути с Аустријом, значило би искати одлуку владареву, а то у уставним државама увек треба избегавати. Владина је дужност, да интересе Угарске свима средствима, што су јој на расположењу, брани и да не дозволи, да ми више плаћамо него што морамо, него што је право и потребно. Министар председник се нада, ако решење и не буде на овој основи, на којој се сада преговара, да ће се наћи кључ за решење, тако да ничији интереси не буду повређени, али круна се не сме стављати ни пред какву дилему. (Види се, да Банфи вешто уме да увија питање о квоти, те неће да рекне ни црно ни бело. Сад пред изборе вешто уме да штеди џепове својих бирача, али не знамо, како ће се владати у Бечу, јер се зна, да је влада тамо обећала, да ће Угарска од сада плаћати више на заједничке трошкове него до сада. — Ур. „Бр.“)

Јазберињ, 7. октобра. Јуче је овде пред 10.000 људи држао министар-правде Ердељи свој програмски говор, и кандидован је за посланика; избор му је сигуран. (До сад је у Јазберењу гроф Апоњи увек једногласно био биран, а сад наједаред овака промена! Апоњи је канда одиграо своје! — Ур. „Бр.“)

Јегра, 7. октобра. Министар финансије Лукач је овде кандидован, а јуче је држао говор, у коме је разлагао, како би самосталан ћумрук био самртан удар за нашу пољску привреду и аустријску индустрију. Нада се, да ће се у питању о квоти наћи праведна основа уз очување интереса Угарске.

Чаковац, 7. октобра. Овде је кандидован министар-просветé Влашић, који је јуче држао свој програмски говор.

Будимпешта, 7. октобра. Програмске беседе држали су јуче држ. тајник Вереш у Ст. Будиму, држ. тајник Плос у Бају. У Кечкемету, где је држао збор гроф Фердинанд Зичи, напали су кортеши Апоњијевца Бартока на Зичијеве људе. Полиција је ухапсила 10 изгредника. — Председнику владине странке, барону Ф. Подманицком, понудили су Цеглићани кандидатуру, коју је барон и примио. — „Будимпештанска Штедионица“ славила је 50-годишњи јубилеј, те је завод тим поводом основао закладу од 100.000 фор. на општекорисне цели.

Трговина.

Нови Сад, 7. октобра 1896.

Данас је продаја текла много живље Плаћало се боље но прошлих дана.

Шеница према каквоћи 7 ф., средња 6 ф. 80—85 нов. Наполица 6 ф. 50—60 нов Кукуруз нов у клипу 1 ф. 90—2 ф., стари 3 ф. 50 нов. Зоб 5 ф. 30 нов. Јечам 3 ф. 70—80 нов. Проја 3 ф. 40—50 нов. Пасуљ бели 7 ф. 20 нов. Жути 5 ф. 50 нов. Све од 100 кила.

—

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 7. октобра 1896.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 69 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 66 н.
Дукати од 20 франака	9 ф. 53 н.

Књижеван оглас.

Сад је баш изишла из штампе нова књига:

ПРАВИЛА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

С ТУМАЧЕЊИМА.

Радња НИКОДИМА, епископа далматинског.

II. књига. Нови Сад, 1896.

Прва књига ове радње преосв. Никодима изишла је прошле године. Овом II. књигом довршена је радња, — и сада постоје на српскоме језику, а са односним тумачењима сва правила (канони) православне цркве: основна и допунидбена (свега 921 правило).

Према практичкој цијељи ове радње, и да би се могла имати пред очима подпуна слика свега, о чему се у свима канонима и у тумачењима њиховима говори, напечатан је на крају ове II. књиге подробни азбучни преглед свију предмета и лица, о којима се у обе књиге спомиње.

Обе ове књиге изишле су у издању књижаре А. Пајевића у Новом Саду. I књига има X, 645 стр., а II књига има VI, 569 стр. вел 8.⁰ Цена је I. књизи 8 круна, а II. књизи 7 круна. Књиге се ове могу добити или у поменутој издавачкој књижари у Новом Саду, или у Задру у канцеларији епис. Консисторије. Књижари и други, који поруче најмање 10 комада, добиће 25% попуста Поједини примерци разаслаће се о нашем трошку, кад нам се новац унапред пошље. Наручбине ваља слати издавачкој књижарници А. Пајевића у Новоме Саду. 392 1—3

Огласи.

Јавна дражба.

Дана 21. окт. (2. нов.) 1896. год. у 10 часова пре подне продаваће се у ман. Беочину на јавној дражби овогодишња шумска сеча, која се из 24 к. јутра састоји.

Ближа извешћа у манастирској писарници. Пишманлук 500 фор.

У Ман. Беочину, 30. септ. (12. окт.) 1896.

УПРАВА
манастира Беочина.

387 3—3

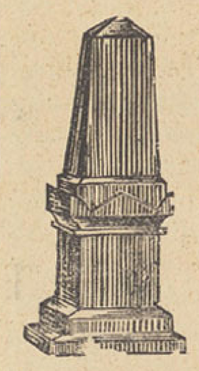

НОВА ОТВОРЕНА РАДЊА!

Васа Лукић

у Вуковару.

Стовариште надгробних споменика

375 5—12 и

резачка радионица

у Фрање Јосифа ул. у Вуковару.

Препоручује своје обилато и богато стовариште најзнаменитијих производа уз најјефтинију цену — наиме: **надгробних споменика (пирамида и крстова) од црвеног и сивог шлеског мрамора, тиролског и талијанског карара мрамора, шлеског гранита, шведског сианита, и норвешког лабрадора.**

За тачне натписе и лепу позлату јамчим.

Све наручбине, разашиљући на страну, обављам најтачније.

Најновија литографско-штампана слова.
Само се код нас израђује.

НОВО! НОВО!

Добили смо, и само код нас могу се оваким писаћим словима израђивати прикладне тискарије, као: позивне, посетне, заручне и венчане карте; трговачке обраве (циркулари), јеловници, препоручна писма и т. д.

Послуга брза и тачна, израда чиста и укусна, а цене најјефтиније.

Српска књижара и штампарија

Браће М. Поповића.

Новина на полу штампарске уметности.

8— *Лепше него литографија.*

СРПСКА БАНКА

У ЗАГРЕБУ

АКЦИЈСКИ КАПИТАЛ 9,000.000 КРУНА.

ПРИМА НОВЧАНЕ УЛОГЕ

НА ШТЕДЊУ И ПРИПЛОД

ЗА КАМАТУ ОД 4% ЧИСТО.

(БЕЗ ИКАКВИХ ПОРЕЗА ИЛИ ОДБИТАКА).

Могу јој се слати и страни новци, које она под најповољнијим условима преобраћа у аустр. новац.

Осим тога Српска Банка ради све солидне банковне послове и извршује их тачно и брзо. 411 46—52

Препоручује и шаље на захтјев

свој илустровани цијеник сљедеће робе:

Петар Николић

Загреб

Илица број 7.

I. кат.

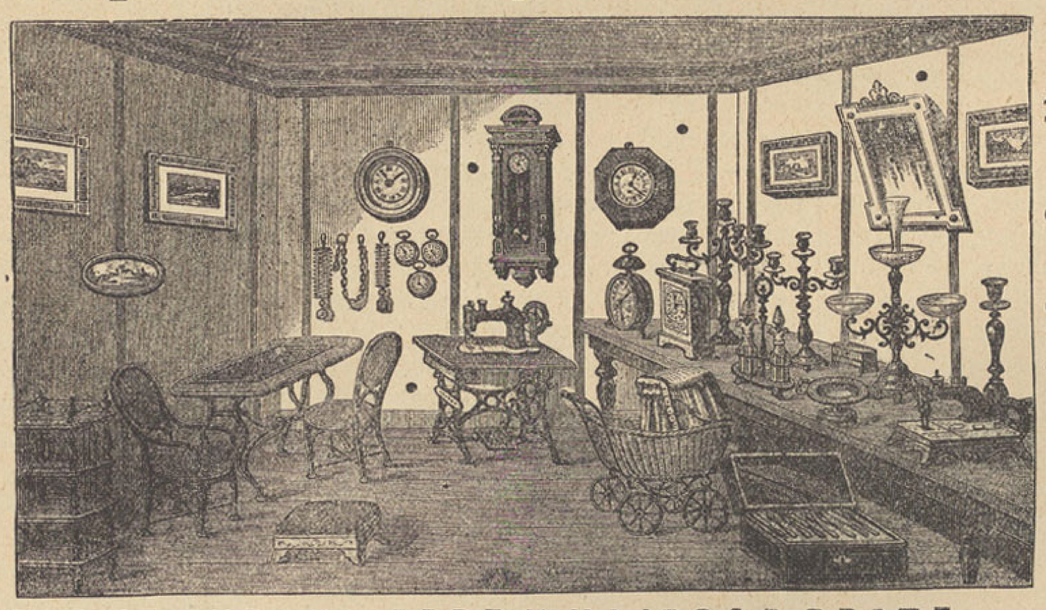

ПОКУЋСТВА:
(Möbel)
дрвеног, гвозденог и тапетираног. Фотела, столица и канабета.

ЈЕДАЛА
од кина сребра, које је правим сребром посребрено.

СЛИКА
српски — народни и историјски. Светих икона, кандила, крстова и цјеливаћих икона за цркву.

ОГЛЕДАЛА
у позлаћеним и дрвеним оквирима.

САТОВА
за зид и будилника,
Џепни сатова:
златни, сребрни и од туле за господу и госпође
Златни и сребрни ланаца за господу и госпође.
Колица за дјецу.

ШИВАЋИ СТРОЈЕВА
систем Сингер, Хове, Велер и Вилсон и најновије са округлим чунком (Ringschiff).

РОБА ЈЕ БИРАНА ПРВЕ И НАЈБОЉЕ ВРСТЕ

УЗ ГАРАНЦИЈУ!

цијена умјерена и стална.

роба се даје за готов новац

и мјесечну одплату.

Цијенике и прорачуне шаље бадава и франко

394 41—52

ПЕТАР НИКОЛИЋ, ЗАГРЕБ.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.